

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

II. Chorepiscopi non obtinebant episcopatus apicem, è Conciliis
Neocasariensi, Antiocheno, Regensi, & è Leonis I. Papæ epistolæ, quæ est
genuina, & Synodo Hispanlensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

apud Ferrandum, & in Capitularibus, & in Cano-
nibus Arabicis.

V. Chorepiscopatus conferebatur cum presbyteratu. Aliquando concedebatur Episcopo vacanti. Ut in canone Niceno, conceditur Episcopo Novatiano redeunni ad communionem Ecclesie. Poterat etiam con-
fieri ceteris Episcopis vacantibus. Tunc Choropiscopus, ob priorem ordinationem, erat Episcopus. Ger-
mania sententia priorum verborum canonis Antiocheni, que sunt exceptio regule. Non omnis Episcopus
vacans est Choropiscopus; sed iscui delatum est illud ministerium.

V. Describunt munia Choropiscopi. De ad-
ministratiōne dictum superius. Subdiaconos & infe-
rioris gradus Clericos ordinabant. Id faciendum con-
sulto Episcopo docet Basilius, juxta canones. Quod
intelligendum est de Synodo Laodicena, que sece-
ndum mentionem facit. Idem erant cum Choropiscopis.
Explicatus Zonaras. Periodante in Concilio Chal-
cedonensi.

I. **N**ON alienum erit ab instituto,
de Choropiscopis breviter age-
re, & dubitandi causas quae synodos Gal-
liae adeo suspensas tenuerunt, decretique à
Leone lati rationes discutere; præsertim
cum antiqui canones, qui majores nostros
adeo molestè habuerunt, variis eruditio-
rum interpretationibus etiam hodie tor-
queantur. Integrum sibi esse Choropiscopii
existimabant episcopali munere in omnibus fungi, quod in canone decimo Syno-
di Anthiochenæ manus impositionem Episco-
porum perceperisse, & ut Episcopi consecrati fuisse
dicantur, eisque disertis verbis Subdiaconi-
orum & gradus inferioris Clericorum or-
dinatio permisit, & subiectarum sibi Ec-
clesiarum gubernatio & cura commissa.
Etsi autem eodem canone, & Ancyro, verita fuerit Choropiscopis Presbyterorum
& Diaconorum ordinatio; attamen non
videtur omnino prohiberi, sed tantum si
tentata fuerit sine Episcopo, ut loquitur
Concilium Antiochenum, id est, absque
ejus mandato, ut illi interpretabatur. Dein-
de illa ordinatio non reficitur ut vitiosa,
sed pena dejectionis indicitur Choropis-
copo. quae pena desuetudine aboleverat
tempore Caroli Magni. Contrà vero re-
ponebant Episcopi, eodem canone Antio-
cheno, Choropiscopi ordinationem, civi-
tatis Episcopopo tributam, ideoque Chor-
episcopum inter Episcopos recensemendum
non esse; qui à tribus Episcopis ordinari
debent ex praescripto Nicenæ Synodi.
Addebat ex Concilio Sardicensi, & Lao-
diceno, Episcopos in civitatibus tantum
instituendos esse, non autem in vicis &
pagis, ut Choropiscopos, quos inde villanos
Episcopos Capitularia vocant; ut ex ad-
verso, veros & legitimos Episcopos, regu-
larium, cathedralium, & canonice ordinatorum

Episcoporum nomine significant. Hæc
sunt verba Capitularis: Nam Episcopi non

erant; quia nec ad quandam civitatis episcopa-
lem sedem titulati erant, nec canonice à tribus
Episcopis ordinati. Expendenda est cano-
num Synodi Ancyranæ, Neocæsariensis, &
Antiochenæ sententia, ut Choropiscoporum
munus intelligatur. Sanè frequentes in
Oriente fuisse Choropiscopos è subscrip-
tionibus Concilii Nicenæ colliguntur; ubi
inter Episcopos duo Choropiscopi provin-
cia Cœlestyriæ, unus provinciæ Ciliciae,
quinque provinciæ Cappadociae, quinque
provinciæ Isauria, & duo provinciæ Bi-
thyniae subscriptiunt, vices suorum Episco-
porum agentes, ut mihi quidem videtur.
Subscripti etiam Ephesino Concilio Ca-
esariorum Choropiscopus Cappadociae. Eorum
gradus à veteribus probatus est, cùm octa-
vo canone Nicenæ Synodi choropiscopatus,
æquè ac presbyterium, in Clero re-
censeatur, & in Synodo Neocæsariensi
Choropiscopi inter Ecclesia comministros
numerentur, eorumque munia Synodis
Ancyranæ & Antiochenæ præscripta sint.
Superiorem dignitatis gradum præ ceteris
Presbyteris, non solum ruris, sed etiam ci-
vitatis, obtinuisse, unicè docet laudatus
canon Nicenæ Synodi, & secundus Con-
cilio Chalcedonensis, si ordinem scriptura
sequi velimus.

II. Ceterū episcopatus apicem non
obtinebant, ut docet apertissime Concilium
Neocæsariense; quod ad similitudi-
nem septuaginta discipulorum institutos
fuisse Choropiscopos adnotavit, ut hoc
discrimine eos ab Episcopis separaret, qui
Apostolis successerunt. Cui addenda sunt
verba ultima canonis Antiocheni, quae
Choropiscopum ab Episcopo civitatis or-
dinandum præcipiunt: Choropiscopum vero
civitatis Episcopus ordinet, cui ille subiectus
est. Quare cùm canone quarto Nicenæ
Synodi ceterisque canonibus antiquis con-
stet ordinationem Episcopi ab omnibus
vel saltē à tribus provinciæ Episcopis ce-
lebrari debere, planum est ordinationem
Choropiscopi à civitatis Episcopo peractam
non tribuere consecrato dignitatem epi-
scopatus. Vnde recte Leo I. Galliarum &
Germaniarum Episcopis rescriptit, Chor-
episcopos eosdem esse secundum canones
cum Presbyteris, & pontificatus apicem
non habere. Cujus epistola verba à Syno-
do Hispalensi post ducentos annos trans-
cripta sunt: quamvis emunctæ naris homi-
nibus Leonis epistola è verbis Hispalensis
Synodi consarcinata videatur. Quam sen-
tentiam sequi non possum, quia ultimā

Capit. 1. 7. 4.

Can. VIII. 1. 1.
Syn. Prædicta
Choropiscopu-
sus Presbyteri
laicis.
Can. II. 3. 1.
Chal.
K. 1. 1. 1.
Syn. Zeyzana
Expositio
p. 1. 1. 1.
Glossa.
Glossa.

Syn. Nicenæ.

Conc. Antioch.
Septuaginta
discipulorum
institutio
in civitate
Episcopi.

Leo I. Int. 1.
Episc. Gall. X
Germ.

Concill. Hispal.
c. 7. Choropiscopu-
sus vel Presbyteri
dignitatem, quia
non iusta con-
secratio fuit.

& Imperij Lib. II. Cap. XIII.

99

clausula canonis ex auctoritate apostolica se illa definitissime synodus testatur; Leonis rescriptum significando. Deinde Synodus Regensensis, postquam irritam ordinacionis speciem à duobus temerè convenientibus Episcopis circa Armentarium esse declarasset, in una Ecclesia Choropiscopum institui permittit. Vbi choropiscopatus conceditur ei qui nunquam fuit Episcopus.

III. Sed ejusdem canonis Antiocheni prima verba opponuntur, quæ secundum Dionysij Exigui interpretationem Choropiscopos ordinacionem episcopalem tribuunt. Græca enim illa, εἰ Χριστοῖς εἴει Επικόπων εἰληφότες, his verbis sincere reddit, quamvis manus impositionem Episcoporum acceperint; Et vice glossematis addit, Et ne Episcopi consecrati sunt. Hac sunt verba quæ synodos Gallicanas olim in varias sententias distinxerunt, quæque viris eruditissimis hodie persuaserunt choropiscopatu adjunctam olim fuisse episcopalem ordinacionem. Attamen hæc controversia facili negotio componi posse videtur, si choropiscopatum distinguamus ab eo cui collatum est illud ministerium. Itaque hæc erit certissima regula, choropiscopatum esse ministerium cui Presbyteri & aliquando etiam Episcopi admoveantur. Choropiscopus enim est ministerium ad levandam Episcopis sollicitudinem in pagis & vicis parœciæ five diœceœeos episcopalis. Presbyterium vero est ordo qui manuum impositione confertur ad confiencia & dispensanda sacramenta; quemadmodum episcopatus ordinis potestate censemur, adjuncta administratione parœciæ. Porrò cum civitatis nomen cui praest Episcopus, agrum omnem seu regionem complectatur quæ in laterculo Imperij illi civitatis contribui solet, quæ per castella, oppida, vicos, & possessiones sparfa, in antiquis canonibus ταποίται dicitur; Episcopus quidem curam universæ parœciæ gerit, sed ita ut sollicitudinem suam inter plures dividat. Quare præter Presbyteros civitatis, qui matrici Ecclesiæ operam suam navant in sacrificiis peragendis, sacramentis erogandis, fundendis precibus, homiliis recitandis, ceterisque hujusmodi sacris ministeriis, per vicos ordinat Presbyteros ad eadem munia in vicaniis Ecclesiis exercenda; quod se conferunt possessores ex rusticis parœciis, ut verbis Synodi Chalcedonensis utar. Parœcia enim vocabulum nunc universam Episcopi dicecemus significat, nunc villas seu rusticas vicorum appendices, ubi possessores & rustici agros exercent. Olim autem in oppidis tantum, aut vicis, Presbyteri instituti erant, qui inde

præsbyteroi Χριστοῖς dicuntur, id est, εἰ τοῖς Can. 13. Syn.
χριστοῖς seu vicis ordinati; quos recte Gen- Neocæsar.

Can. VIII. S.
An. ap. 600
part. 2. m. 2.
p. 2.

Hervetus Vicanos reddidit, Diony-
sius Presbyteros ruris, & alibi Presbyteros qui
sunt in agris; Martinus Bracarense Forasti-
cos Presbyteros reddidit. Ea enim tempe-
state Ecclesiæ in vicis constructæ erant, in
villis autem & possessionibus, Oratoria tan-
tum privata de consensu Episcoporum ex-
citabantur, orationis caussa, non autem ad
celebrandam liturgiam. quod à canonibus
& à Iustiniano vetitum erat, ut pluribus
alibi dicetur.

IV. Sed præter Presbyteros, aliquot etiam administratos muneri sui habebat Episcopus, in iis scilicet quæ administrationem respiciebant. Præcipui erant Choropiscopus, Archidiaconus, & Archipresbyter; quibus addi possunt Oeconomus, & Difensor. Non est hujus instituti officia Ecclesiæ Orientalium & Occidentalium expendere. Satis erit id unum observasse, choropiscopatum inter officia recenseri, ut archidiaconatum, & archipresbyterarum; quemadmodum recte adnotavit Concilium Aquisgranense anno octingentesimo trigesimo sexto. Presbyteri & Diaconi gradus sunt in Ecclesia, & ad sacramentum ordini pertinet. Sed archidiaconatus complectitur ministerium adjunctum gradui, ut archipresbyteratus ministerium adjunctum presbyteratus; quemadmodum explicat Isidorus Hispalensis. Eodem pacto choropiscopatus est officium & ministerium ab Episcopo civitatis delatum, ad vicinas Ecclesiæ, quæ Presbyteris erant commissæ, administratione sua disponendas. Administrationem enim & diaconi, non autem solam sacramentorum erogationem, & verbi prædicationem, Choropiscopos tribuit Concilium Antiochenum. Sancte Synodo placuit ut modum proprium recognoscant, ut gubernent subiectas sibi Ecclesiæ, earumque moderamine curaque contenti sint. Inde profectum Choropiscopi nomen, quod εἰ τῷ Χριστῷ, id est, in pago civitati contributo, administratione episcopali uteretur, & vicariam Episcopis operam præstaret. Vnde eleganter Ferrandus Diaconus in Breviario Canonum, Choropiscopos Vicarios Episcoporum interpretatur, ratione habita muneri quod gerunt erga vicinas Ecclesiæ & parœcias rusticanas. Non enim ad nominis originem respexit, sed ad sollicitudinem quam subiectas sibi Ecclesiæ Choropiscopi impendebant. Interpretationi canonum quam secutus est Ferrandus apprime convenit illa unus est Carolus Magnus in Capitulari Aquisgranensi, & Isidorus in Collectione

Cone. Aqui. Gran.
II. capitulo 11. De
vita & doctr. in
ter. ord. can. 4.
Comparamus quo
rumdam Episcopo
rum ministris, id
est, Choropiscopos,
Archipresbytero
rum, & Archidia
conos, non solius
in Presbyteris, sed
etiam in plebebus
Parochie sua a
variarum potius
exercere, quam
militari ecclesiæ
ficio dignatur
infirme, populi
que salutis conser
vere.
Cone. Ant. Do
cumentum Synosi
pum ac ad hoc in
venientem, & τῷ
τοιούτῳ aperte
propositū καὶ κα
puit.

N. ij